

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 125, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieče“ načini se „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug).

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. MARKO JURISLAV DOMINIS.

OGLASI PO CIENIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, subota 31. svibnja 1913.

Broj 829

Uočimo dušmanina.

U času, kad svijetlo oružje balkanskih osvetnika, netom tureno u koricu, još rumeno od osmanske krvi, trga se da rubi savezničke glave, da probada bratska prsa, da gogolje uskičena slavenskog srca prevoru u pelinu čemeriku, a sjajni pogled up u bolju budućnost pun žarkih iskara slobode, oblige suzam tuge i očaja ruga i sramote — pita se čovjek zdrava razuma i poštene srca: tko posija zavist i neslogu, tko ljubav obrnu u mržnju, tko braču dovede do puške i handžara? Jer bez uzroka nema urodku; tko je uzrok nemilu urodku, koji se pokazivao i pokaziva baš u onim časovima, kad mišljasmo povrini na zlatna vrata željene nezavisnosti, svete slobode?

Tko je duboko uironio nišlj u prošlost, tko je mogom prevratio naše zgodjaje od bir-zemana do najnovije dobe, tko je pomnivo pratilo razvoj prilika od tu nedavno vremena kad bojna davorija odjeknula balkanskim poluotokom, do danasnjega dana — taj je lasno mogao upoznati uroke i grmljavine i oblaka, što se pun grada nadvio na saveznička tjemena; taj je mogao i morao uočiti našega svedjernog dušmanina, našega zakletog neprijatelja, koji nam nikad dobro nije mislio.

Stari grješnik, koji ima toliko krvnih liga na duši, u alemansko-mongolskom zagrljaju sanjao je jednom, da će občarati zmijskim pogledom male balkanske ptice sokoliće, a danajskim darovima povezati rogove iscrvotočenom polunjesecu i tako pružiti papke preko donovine Aleksandru Venkoga, a kupati ih u biser-pjeni solunskoga žala. Sanjao je to dugo i dugo, pače počeo je bio i podievati koce, sa kojih bi su-kao žice sa sjevero-zapada na jugoistok; posjao bio rasadišta, iz kojih su imali niknuti čeda njegovih sanja, — kad ali balkanskim pticim perastoše krila i dodje vrijeme te polete iz malog uzahnog gniezda da zakruže prostorom, kojim su pred njim gospodovali, a iz kojih samo predognjem i mačem zbješće se nejaki usred lomne stijene dok im krila ponaruštu. I poletješ tako divno, tako sjajno, da i dušmanska ala morade prignuti šiju, priznati im slavu i junaštvo.

Sokolova čeda probudiše starog grješnika, sanje njegove pokopaše. A njemu se na žao dalo. Ne mogaše pregorjeti, što mu se koci polomiše, žice popucaše, što mu se zasadi zagubaviše. Od vrijeda dade

se na inad. Zavideći tudjoj sreći, ko mačuha pastorkinu mirazu, stade poput harpija kaljati tudju zaoblisu, tražiti diaku u jaju, zadirkavati u složiu braču, dražeći sada jednoga a sada drugoga. Brača složna bacše mu izmet u obraz, oboriše poštenjem nepošteno smišljene zamke, ne htjedoše otvoriti uši na sirenske glasove. A on bezobrazan kao i uvijek zabada opet nos i njuši od jednoga do drugoga, nadajući se, da će ipak braća, složna u kupljenju svatova, zavaditi se na junačkom pиру i tresnuti glavom o glavu, — a slara vratara isceriti zube nad svojom žrtvom. I sotonska igra najzad počne uspjevati: braća podurcavana najprije dodješe do riječi, a eto će zar i do šaka i oružja bojnog. Vratara je već počela ceriti zube, a to znači, da je griešniku pošlo skudjenje za rukom.

I ne bijaše mu dosta. Videći da se i mi, mačuhina pastorčad, veselimo bratskim pobedama, da tom veselju dajemo naravnog oduška, da iz toga veselja crpmo pobude u radu oko nezavisnosti i slobode hrvatskog naroda, okosi se na nas, dade razrušiti dve naše kule, udari omanske pljuskom blidu konstituciju, što nam ju za porugu dade. A kad vidje, da i naša krv vrije i da sila izazivlje silu, udari u druge gusle. Stade sijati razdor u naše najjače narodne redove, koji se zovu pravaški; stade namigivati, obećavati, praštati, nagovarati, željina da i nad našim grobom zapjeva opiolo. Hoće li uspjeti i kod nas? Ne daj, Bože, ali se je bojati, jer nije vragu vjerovati. — Bojat se je i zato, jer stari griešnik kako uvek tako i sada, nači slabiču mlahaču, naivnjaču, dobrnjana a žalobuže i izgubljenih ljudi, koji vjeruju praznim običnjima uprkos poviesti i iskustvu; koji nasjedaju laskavim riečima uprkos jadu i čemenu što iza togu nadodge i tako rade na zator jadnoga i na križ propetoga hrvatskog naroda. Narod hrvatski od davnina muke muči, muči muke Tantale i kad bi mogao da ih se oslobođi, tada ga izdaju vlastiti sinovi.

To je ona nesretna tragika hrvatskog naroda, koja se vuče kroz cielu njegovu poviest.

Mi smo svakako dušmanina uočili. Ne ćemo nu se ni poklonit nit uklonit. Nastojat ćemo naprotiv, da mu vraćanja ne pomognu.

Ako li mu ipak pomognu, ako li zapise u stari album još jedan uspјeli psalm svoje pradavne devize: *divide et impera*, tad oni, koji ne bijahu dostojni im-

na pravaškoga, koji kroz vrata kao lupeži udjоše u stranku prava, da je potkopaju, da je obrate u ono što ona ne može i ne smje biti, da od štita učine metlu, od željeza da sakiju igračku; da od imena slavnog i mudrog i neumilog, od imena Kvaternika i Starčevića savtore ime Jelčića ili koje još gore, još poniznije, — ti eto i takovi „pravaši“ neka se s našim dušmaninom raduju, neka s njime pjesmu pjevaju nad vlastitim grobom.

A mi ćemo ostati na biljezi znajući tko nam je dušmanin i vjerujući riečima velikog sina hrvatskog naroda, pjesnika diva Kranjčevića, koji nam je ostavio kao sveti zapis, kao dragu i jedinu batinu:

*Tvrdom vjerom u vlastitu desnu,
Skršit ćete sudn zlodesnu!*

Uoči ozbiljnih dogodjaja.

Za ratoim — rat.

Prvi se je vodio za oslobodjenje; bila je u sebi sveti i pravedan, bijaše drag i mio uza sve svoje grozote, jer je pribavio slobodu potlačenoj raji; jer će iz kriju-naka propjevati pokoljenja; jer je završio u Evropi plač i jauk djece i žena, koje stenjaju pod turskim igom...

Bijaše prvi slavan i dičan; svet je zadivio, svet je začudio.

A ovaj što će biti?

A ovaj, što preti, što se približava u svojoj strahoti, bez svrhe, bez cilja, bez uzroka?

Ovaj, što bračkim jalom začet je, što bratskom mržnjom, prekaljan je i bratskim

uočem načinu je...

Ovomu će ratu nadjenut ime povje-

stica: *sramotni*.

Nit je pravedan, nit je svet, nit je drag, nit je mio.

Mio je samo vragu i prijateljem nje-

govim.

Mio je samo njemu, koji je stari klet-

nik Slavenstva, koji bi našu dušu proždrojao i u pak sunovrat...

Slavljani, Slavljani!...

Vi vječni nesložni, koji svojom ne-

slogom, svojim međusobnim trvenjem, oba-

rate vlastite, a gradite tudje dyore...

Vi, koji se nikad ne znadoste okori-

stiti krvavim stečevinam, nego su vam i te

uzrok većeg jada i nevolje...

Slavljani, zar ćete dati vragu nasla-

djenje?... On ne spava, on bdi, on muti

i obliće, vrti se oko vas u raznoj spodobi,

na razan način prikazuje vam brda zlatna,

smo gladni!“ govorili su. „Ovdje ne smi-

jete ležati!“ izdere se na njih stražar, pa

su izšli na kišu.

Lastavica okreće natrag i ispripovje-

di kraljeviće sve, što je vidjela.

„Oličen sam tankim zlatom“, reče

kraljević, „treba da mi skinje listić po

listić i dadeč zlato mojim siromasima.

Živi ljudi uvijek drže, da ih zlato

čini sretnima!“

Lastavico, olupi listić po listić tan-

koga zlata, dok kraljević nije dobio sa-

svim siv i oguljen izgled, i lastavica od-

nese listić po listić siromacima, a lišća

se malih dječaka zarunješe i oni se

stadoše smijati i igrati po ulicama govo-

reći: „Sada imamo kruha!“

Onda dodje snijeg, a za snijegom

mraz. Ulice su izgledale, kao da se sre-

brom prelivene; sjaje su se i cakline. Du-

ge ledjenjaci visjeli su poput kristalnih bo-

deža s krovova, a mali dječaci obukoše

crvene kapute i podjoše na led točiliati

se. Bijednoj lastavici bivalo je sve hladnije,

ali nije htjela ostaviti kraljevića, jer ga je

vrlo ljubila. Kupila je mrvice ispred pe-

karovih vrata, kad pekar nije gledao, i

pokuša se ugrijati lepečući krilima.

Napokon se lastavica uvjeri, da će

morat umrijeti. Imala je još samo toliko

snage, da se uvine na rame kraljevićeva.

„Ostani mi zdravo, kraljeviću!“ zacvrkuće

zogu, nastavi načelnik. „Morat ćemo iz-

da vas onda s njih obori u jazove svoje...

Vodi vas do ponora putem na oko ružičastim, da se veseli nad vašim padom, da na grobu vašemu podigne sjajni dvor svojim crnim angjelima...

Zar ne vidite, Slavljani, tko vam je dušmanin, tko je kopnjak vašem krvavo stecenom imenu slavnom!...

Ni Jordanska voda ne opra vaših mrlja, u koje bi vas uprljao bratoubilački rat...

Povjest bi vas osudila, potomstvo bi vas klelo, a domovina, koju ste mogli usretiti, uzdisala bi na vas...

Svaki bi uzdisaj k nebū dopirao...

Ove misli, ove želje, ove molbe žaljivo vam, Slavljani, uoči ozbiljnih dogodjaja, koji kao nastaju med vama, na Balkanu!

Dao Bog, da bistro oko Pašićevu sretnu se prijateljski sa okom Gešovićevim, te brački zapjevaju pjesmu, koju pjeva svaka dobra i plemenita slavjanska duša:

Silazi, slogo,
Kćerko nebesa,
Majko čudesna,
Silazi k nam!

A pjesma da odjekne brdom i dolom, da napuni dušu bugarsku i srpsku uvjerenjem, e je u slozi — spas narodima!

U laži su kratke noge.

Kao prilog osvijetljenju namjera u poslu dra Horvata i družine, donosimo pismo g. Ivana Peršića, tiskano u „Pokretu“.

Dr. Horvat naime sa družinom hoće da kroz usta naivnog dra. Pazmana uvjeri svet, kako sve ono što se dogodilo zadnjih dana u Zagrebu, bijaše učinjeno iz motiva ovih i onih, a nipošto zaplotnjačkih, nedicih i magaronskih.

Na to odgovara bivši zastupnik g. Peršić kako slijedi:

„Prije svega protestujem, da se mene kumulira sa prijateljem Segvićem, a već sam naveo prije, što sam ja u „Hrvatskoj“ pisao. O balkanskim dogodjajima redovito su izvješćivali u listu frankovci Lovrenčević i Vukelić do najnovijega doba. Segvić se samo od vremena do vremena u uvodnicima bavio njima. A u kojem smislu? Samo u smislu čistoga hrvatstva, katoličtva i monarhije. Čim se je list zauzeo za samostalan Albanijski, tim se je eo ipso zauzeo i za katoličtvo te za stanovište monarhije. Sa gledišta katoličtva, moglo bi mi se prigovoriti samo to, da je pisao u turkofil-

lastavica, — „hoće li mi dopustiti da ti poljubim ruku?“

„No, milo mi je, da si se konačno odlučila na put u Egipt!“ reče kraljević. „Predugo si se ovdje zadržala. No morat će me ljubiti u ista, jer te ja ljubim.“

„Ne polazim u Egipt!“ reče lastavica. „Polazim u kuću smrti. Smrt je sestra snu, zar ne?“ — I lastavica poljubi kraljevića u ista i padne mrtva do njegovih nogu.

U tom trenutku nešto čudnovato krvrue u kipu, kao da je nešto puklo. I doista, olovno je sreć prepuklo. Zima je bila uistinu velika.

Rano u jutro šetao se načelnik trgom u družtvu sa svojim vjećnicima. Kad su do

Prodaje se

jedan lepi kuter za 12 osoba sa stolom u sredini. Isti imade mesta i za 2 kreveta. Zadnja ciena K 800. — Upitati se u upravi „Hrv. Rieči“. 4—6

25.000 ŽEPNIH SATOVA PO K 2.50

Pariska nova vrst 36 sati točno idući, sat prve vrsti, pozlaćen sa 18 kar. zlatom, te nema nikakve razlike od čistog zlata, sa 3 godišnjim jamstvom samo K 2.50 — 2 kom. K 4.80 — 5 kom. K 11.30.

1 Gloria srebreni žepni sat, švicarske konstrukcije, najnovije vrsti, uz 3 godišnje jamstvo K 3.25 2 kom. K 6.20 — 5 kom. K 15.—.

1 pariški moderni pozlaćeni lanac 50 para. — 3 lanca K 1.25.

Bez opasnosti!

U slučaju, da naručitelj nije zadovoljan sa naručenim, vraća se novac.

Šalje se pouzećem.

S. Brandes, Krakov
B. Joselowicza II.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

PODROŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-
VIZE SE PREUZIMLJU NA JKULANTNJE. IZPLATE NA SVIM Mjestima TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

PREBLAUER, SAUERBRUNN

I AUENQUELLE

MINERALNA VODA KISELICA

Čista alkalična, posve naravna alpinska kiselica, uvek svježa, preporučena od svih liečnika kao najprijezna voda za stolno piće te kao najbolje sredstvo proti želudčanim i bubreznim te spolnim kroničnim bolestima. Budući je rasičena izobiljem ugljične kiseline, to je izvrstna za miešati sa vi-
nom ili bilo kojim drugim pićem, te se pije veoma za njezine vrstne ukuse.

Nalazi se u svakom hotelu, restauracijam i
svim dućanima.

Glavno skladište za Trst, Primorje,
Istru i Dalmaciju:

Hermann Tonitz, Trst.

Zastupstvo za Dalmaciju:
IVO MACHIEDO, Dubrovnik.

Čest mi je javiti sl. pučanstvu da sam otvorio u najljepšem položaju PODGORE, kraj mora

Hotel, Restauraciju i Kavaru,

gdje imade sasvim ugodno prirodno kupanje lište te sitna žala. U istom imadem živu hladnu vodu, sasvim udobne sobe i postelje. Jela se prigotavljuju od dobro izučene kuharice, a to sve uz povoljne cene.

Molim sl. pučanstvo, koje bi namjeravalo doći ovamo na kupanje i ljetovanje za što brojniji posjet.

Poštovanjem
Mate Jakić pok. Ivana
Podgora

MAŠINISTA

vježt „Diesel-motoru“, po mogućnosti neoženjen, traži se. Nastup odmah. Ponude neka se šalju na tvrdku

Braća Buljan u Sinju
(Odjel mlinu).

KO ŽELI ZDRAVLJA

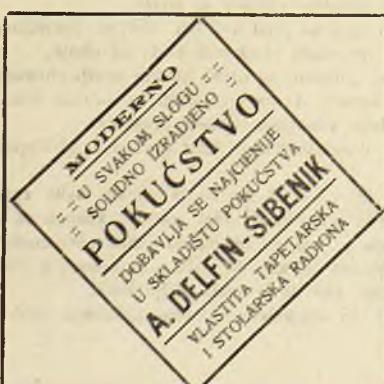
neka pohodi glasovito

Spiljetko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama soli. Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

Zemljisko-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije u Zadru

Najsigurnije ulaganje novaca

postizava se nabavom

4 1/2 % pupilarno sigurnih založnica

Zemljisko-Veresijskog Zavoda Kraljevine Dalmacije.

Ove su založnice pokrivene s amortizacionim hipotekama i sa vlastitim fondovima, osim toga jamči za ove založnice još čitava Kraljevina Dalmacija sa svojom zemaljskom zakladom.

Rentovni porez od kupona založnica plaća zavod sam. Zemljisko-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije prima novac i na tekući račun te knjižice i ukamaće isti sa 4% čistih. I za ovaj novac jamči pokrajina.

Sve upute kretom pošte badava i franko. — 4—25

JESAM LI PLATIO PREDPLATU?

„CROATIA“

Osiguravajuća zadruga u Zagrebu

jedini je domaći osiguravajući zavod. Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

PODROŽNICE I OLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETINA (pokutstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zavodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013,332-66
Prihod premija s pristojbama K 1,488,297-56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,024,162-06

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLAĐIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

VELIKA ZLATARIJA
G. PLANČIĆ
Vis-STARIGRAD=Velaluka
ŠIBENIK.

SPUŽAVA

RAFINIRANIH I PROSTIH

svake veličine i oblika

za sve moguće potrebe te za toilette

imade veliku zalihu

SPUŽVARSKA ZADRUGA

U KRAPNUJU

Naručbe adresirati na:

Spužvarska Zadruga - Šibenik.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. Krstelj i drug) :- Šibenik :- (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske urede.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im veoma niske. Pri naručbam za veću točnost, uz broj popisa valja naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove, te smo u mogućnosti svaku naručbu izvršiti na podpuno zadovoljstvo. Naročito smo snabdjeveni krasnim slovima za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira svake vrste i količine, kao i obvoja prodajemo uz vrlo niske cene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernejim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.

Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.

Austriji potpuno pravo na sveučilište u vlastitom jeziku,

prosjeđuje najodlučnije proti tome, da bi se isključivo talijanski zavod bez obzira na autohton slavensko pučanstvo ustanovio u Trstu ili bilo kojem mjestu austro-ilijskog Primorja;

izrazuje svojoj braći Slovencima u Trstu svoju posvemašnu solidarnost u tom pitanju, kao što i glede njihovih zahtjeva na školskom polju u istom gradu;

traži od mjerodavnih faktora, da već jednom riješe prema želji Hrvata i njihove braće pitanje priznanjem nauka ispit i diploma na sveučilištu u Zagrebu, pozivajući istodobno sve jugoslavenske zastupnike, da i najoštijim sredstvima nastupe u parlamentu proti sramotnom zavlazivanju i zabaširivanju tog, za Jugoslavene životnog pitanja.

Donašajući ovu rezoluciju, do znanja tom slavnom klubu polpisani odbor nade se, da će ideje u istom izražene nači odrešite zagovaratelje u zastupnicima svih slavenskih naroda.

Košto je već u samoj rezoluciji spomenuto, mi nismo proti tome, da Talijani u ovoj monarhiji dobiju svoju visoku školu, ali ne možemo bez inog pristati na ustavljivanje takove škole u Trstu, dakle u mjestu mješovite narodnosti, gdje bi se na taj način poremetilo sadašnje narodno-stano stanje na izključivu korist talijanskog, a na ogromnu štetu našeg naroda. Ako li se kaže, da se za Talijane ništa nova ne stvara, nego im se uspostavlja ono što je već jednom obstajalo, to bi vrijedilo, kad bi se uspostava vršila tam, gdje je prije bila talijanska pravna fakulteta, t. j. u Tirolu.

Ali htjeti sada ustanoviti jednu fakultetu u našem Primorju i to baš u središtu istog, gdje su usredotočene sve više zemaljske oblasti, gdje se slijedu svi elementi razvoja i napretka, a ne skrbiti istodobno za obezbijedjenje slavenskog pučanstva u istom ambientu na polju elementarnih srednjih i viših nauka, to bi zaista bila u nebo vapijuća nepravda!

Jerbo slavenski elemenat tvori dobru trećinu trčanskog žiteljstva, dočim je okoš i zaledje Trsta skoro izključivo slavensko.

Neka se najprije našem narodu u Primorju dade što ga ide na školskom polju, nek se ustanove u Trstu i drugda sve potrebite slavenske škole a da naš narod ne bude prisiljen gledati svoje postepeno odnarodjivanje u inorodnim školama, pravim kovačnicama za pretvaranje slavenskih duša u njemačke i talijanske, — neka se dade prilike, da jugoslavenska školska mladež uzimogne polaziti i dovršiti pravovoljano i sa priznanjem u Austriji sve nauke na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, — i tek tada nek se otvoriti talijanski pravni fakultet, pa makar i u Trstu.

Slavenska braća! Ako ne želite vidjeti propast našeg naroda na obalama Adrije, ako volite da naš narod u Primorju žive te se razvija svojim nacionalnim životom, poradite na tom, da misao izražena u našoj rezoluciji bude oživovorena. Odbor političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

Pazin, 16 aprila 1913.
Tajnik: Josip Stihović. Predsjednik: Dr. Dinko Trinajstić.

„Risorgimento“ — stari bezočnik.

Ne može čovjek da uvick muči, ne može da ne reagira barem gdjekada na krupne laži šovinističkih duša, što u zasplojenosti i silnoj mržnji na sve što je slavensko, grde i psuju sve što je naše kako samo oni mogu i umjedu.

Nama je pak „Risorgimento“ dobro poznat od onda, kad no je jedan zadarški bogoslov, prigodom dolaska hrvatske opere iz Zagreba u Zadar, stampao pjesmu „Zadru gradu“, koju je „Risorgimento“ doslovce preveo i taj bogoslov, usled denuncija demokratskog, slobodoumnog „Risorgimento“, akoprem je bio apsolvirao bogosloviju, morao seiti iz redova svećeničkih...

Tako mu je bilo sudjeno iz Rima, a na denuncije slobodoumnog „Risorgimento“ i njegovih prijatelja.

Nego, ostavimo to za koji drugi put.

Posljednji broj „Risorgimento“ češće se o hrvatski narod onako kako to on obično čini, s visoka i bez ikakova obzira kô što čine uličari kad napadaju uljudnu čeljad.

Što čete da mu na pr. odgovorimo na umalovažavanje hrvatskih pjesnika, koji da razumiju talijansku prozu „quando è scattato“. Mogli bismo mu navesti toliko

vriednih hrv. pjesnika, koji su prevadljali na naš hrvatski jezik mnoga ljepe djele glasovitih talijanskih pisaca, pisana i tako uživšenim stilom, da nesmo uvjereni, e to „Risorgimento“ govori iz zlobe i mržnje prama Hrvatima.

„Risorgimento“ nije dosta, da uličarski omalovažuje vrednog pjesnika Jere-tova, nije mu dosta što u uvodniku na besan način osudjuje talijansku mladost, koja je u balkanskom ratu iskazivala simpatije Slavenima, tim „farizejima“, (misli na Hrvate) koji znaju pisati talijanski u toliko im je to „jezik materinski“ (che sanno scrivere l’italiano insegnato loro dalla madre). Po tomu bi svakog Hrvata iz Dalmacije i Istre rodila Talijanka, jer svaki inteligentniji više manje umje pisat talijanski!) on se ljudi i na urednika „Illuminazione popolare“, što ne zna čiji je Zadar. „Risorgimento“ odgovara: talijanski. Tako govori „Risorgimento“, koji će znati da onu: *dal detto al fatto...* To može „Risorgimento“ želiti i govoriti, ali ni on sam ne vjeruje u ono što govoriti.

Kako bi vjerovao, kad svak zna da Zadar leti svaki dan materi u krilo...

Leti brže nego bi se majka od otuđenog djeteta i nadala. A kamo li Zadar talijansk!

Pa da nam se „Risorgimento“ još većma naljuti, sjećamo ga, kako je ono ciknuo, kad je onaj bogoslov pogodio, da se otuđeni grad vraća materi na krilo... Vraća se, vraća što je i prirodno, a „Risorgimento“ će i dalje siktati, bjesniti, psovati, ali uzalud.

Jalovi su svi napor proti naravi...

Ovliko htjedosmo progovorit i mi povodom poznatog odgovora pjesnika Jere-tova Talijancu Cesareu, kojim je naš pjesnik obranio čast svog naroda pred talijanskim svjetom.

A znamo, da „Risorgimento“ ostaje ono što jest i da će davati i dalje ono što imade...

Razne vesti.

Lijet preko bernskih Alapa. Švicarski avijatičar Bider uspeo se dne 16. o. m. u Bernu u 4 sata i 35 časaka u jutro. Vrijeme je bilo prekrasno. Na svom ljetu preletio je Gürten i Obersimmental, prešao preko alpinskog lanca, u visini od 3200 metara između Wilstrubela i Wildhorna u kolici Rawyl-klanca, te se u 6 sati i 19 časaka srećno spustio kod Sittenu u Wallisu, gdje je vladala žestoka studen. Deputacija državnog vijeća i veliko mnoštvo puka pozdravio smjelogoga avijatičara. Bider je u siječnju ove godine prvi preletio preko Pyreneja. Njegov lijet preko Bernski Alpa daleko nadskriliće i poznati lijet preko Simplona.

Ratna statistika. Beogradski novinarski ured objelodanjuje statistiku o balkanskom ratu. Prema tomu zaposjeli su Buguri 59.000 četvornih kilometara, Srbi 60.000, Crna gora 5000, te Grčka 30.000 četvornih kilometara. Od ovih područja prema bugarskim zahtjevima odpada na Bugarsku 87.000 četvornih kilometara, na Srbiju 26.000, na Crnogoru 7000, a na Grčku 11.000 četvornih kilometara. Srbija je mobilizovala 402.000 momaka, Bugarska 450.000, Grčka 150.000 i Crnogora 45.000 momaka. Ratnih invalida otpada na Bugarsku 40.000, na Srbiju 21.000, na Crnogoru 8000, na Grčku 6000. Troškovi rata prema točnoj službenoj objavljenoj za Bugarsku 1050 milijuna franka, za Srbiju 717 milijuna, za Crnogoru 165 milijuna, za Grčku 340 milijuna franka. Svaki četvorni kilometar zauzetog tla stoji Bugarsku 12.200 franka, Srbiju 27.000 franka, Crnogoru 23.000 franka, a Grčku 30.000 franka.

„Sirotno, malo, bogato djevoje.“ U Newyorku davao se prošle zime ponešto sentimentalni, ali inače prilično ljubak kazališni komad pod gornjim naslovom. Junakinja komada bila je mala djevojčica, kći jednoga miljunara, koja se čutila nesretnom kraj svec luksusa, što ju je ukružavao. Otac se zanimalo samo za svoje burzovne poslove, a mati je bila sva zaokljena svojim društvenim dužnostima. Gouvernant i služničad takodjer su se po mogućnosti što manje brinuli za djevojčicu, jer nije bilo nadzora. Djevojčica je doskora spoznala u njima stvorove, koji imade dva lica, te jedno pokazuju u saobraćaju sa gospodarima, a drugo, kad su na samu. U zgodnom času, kad nitko nije pazio na djevojčicu, sastaje se ona sa nekim, ovim sličnim ljudima, te u njima spoznaje mnogo bolje ljudi od onih u njezinu okolici. Djevojčice se razboli, te priopovjeda u svojoj vrućici o svojim doživljajima, a da roditelji od svega toga ništa

ne razumiju. Napokon dobri stari kućni lječnik odkriva pravu svezu između svega toga, objašnjuje roditeljima svoja odkrića i sjeća ih njihovih dužnosti. S običnim grijevnjem s obećanjima završuje komad, u kome imade mnogo krivoga pathosa ali ipak izvodi dosta dubok dojam, jer je općenito poznato, da ima mnogo takovih sirotinj, bogatih djevojaka.

Taj se kazališni komad pretvorio u zbilju. Pred neko vrijeme saznao se, da je iz nekog newyorškog sanatorija pobegla Ramona Borden, 17-godišnja kćerka jednog newyorškog miljunara. Dogadjaj se doduše, da pobegne i gdje koja bogataška kćerka, da se dade zavesti, kada kada paoče i posveta kao Dorothy Arnold, koja je pred godinu i pol otišla iz roditeljske kuće, a da se kasnije nije više ništa o njoj čulo. Obično medjutim takovi dogadjaji imade kakvu romantičnu primjesu, no ovde to nije bio slučaj. Otac je saopćio reporterima, da mu je kćerka bila bolesljiva, osobito svojeglava, pa da ju je radi toga dao na kratko vrijeme u jedan zavod. Konačno je morao priznati, da mu je Ramona već jednom pobegla, te da ju je tada našao kod neke gospodje White u Washingtonu, odakle ju je dao po detektivima odpremiti kući.

Cijela ta stvar pobudjene u Newyorku i po cijeloj Americi tim veće uzbudjenje, što su učesnici poznate ličnosti diljem Sjedinjenih Država. Otac Gail Borden sin je onoga čovjeka, koji je došao na misao, da opskrblije Newyork s mlijekom u bocama i time stekao ogromni imetak. Sin stoji još i danas na čelu društva, koje dalje vodi taj posao. Pred neko vrijeme rastavio se on od svoje supruge, koja od onda živi u Kaliforniji, te je kćer prepustila ocu. Gospodja White takodjer se raspitala sa svojim suprugom, koji stoji na čelu društva tako zvane „gume za žvakanje“ i u tom svojstvu opskrbljuje Amerikanke s najukusnijim artiklima, koji neprestano drže u gibanju njihovo čeljustno mišiće, što odmah opaža svaki posjetnik Amerike, ali ga se ne dojmije nipošto ugodno. Ramona Borden mnogo je općila sa gospodjom White i njenim nečakinjama, kojima se zadača života sastoji u tome, da putuju iz jednog američkog luksusnog hotela u drugi. Te prijateljice pomogle su Romani pobjeći iz sanatorija i tad se razvio divlji lov, u kome je otac hrlio iz Newyorka u Atlantic-City, u Filadelfiju, New Haven i Boston, gdje je konačno opet pronašao kćer, koja se onda opet dobrovoljno s njim vratila kući. Gospodin Borden silno je prijetio i htio je sudbeno progoniti gospodju White radi otmice nepunoljetne djevojke, ali se podpuno umirio, kad je opet našao kćer.

Vrlo je značajna okolnost, što je gospodin Borden već unaprijed izjavio, da nikako ne ne mogu biti po srijedi prsti njegove suprige, jer da ju je ona htjela vidjeti, to bi joj on uvijek dozvoljavao. O pokušaju kakvog iznudjenja ne može takodjer biti ni govor, jer gospodja White ima više novaca, nego što može da potroši. Tako je pravi razlog djevojčinog bijega ostao zastrt neprozirnog tminom.

Napokon je koprena spala, a skinula ju je sama Ramona Borden. Ona je priopovjedala, da joj sva ljubav i dodrata očeva ne moguće nadoknaditi majke; ona je odstrala u luksusu i privikla mu, svaku joj se želja ispunjavala, ali ljubav majke ni osjećala. Ona doduše ne može ni svojoj majci spočitavati, da nema srca, ali ipak mora reći, da se vrlo malo za nju brinula i ostavila ju bez onoga, što joj je najviše trebalo i za čim je najviše čeznula. Priznala je, da je kadkada možda bila i prkosna prema očeu, da se nije ponašala kako treba, ali sve to zabilješio se samo zato, jer nije nikoga bilo, tko bi ju naučio, što je prava ljubav, za kojom toliko čeze svake djeće srce. Jedina je iznimka bila gospodja White i zato je toliko bježala k njoj.

To je ispočijest jednoga djeteta, jer Ramona Borden je kraj svih svojih 17 godina još posve nerazvita, koja odkriva svu jednu tolikih odvjetnika američkih bogataša. Zlatni dollar i sa cijelog svijeta sabran luksus ipak ne može da nadomjesti sve, što djetetu treba, Pomanjkanje ljupke brižnosti, koju se ne da ni milijunima kupiti objašnjuje mnoge ružne pojave i dogodjaje, što se tako često dešavaju u krugovima američke novčane aristokracije.

Iz grada i pokrajine.

G. Dr. I. Ucović bio je ovih dana imenovan c. k. državnim odvjetnikom te u tom svojstvu doznačen za svoje rodno mjesto — Dubrovnik.

Kako čujemo, ostavlja naš Šibenik u utorak.

Kad smo rekli, da je dr. Ucović, uza svu „težinu“ svog zvanja, koje nije najsimpatičnije, imao u gradu lep broj prijatelja i kod ljudi, koji jednako zaziru kao što od modre olovke, tako od njena gospodara, — kad smo to rekli, rekli smo sve.

Osoba simpatična, draga i mila. U riječi: pravi dubrovački gospod.

Dok žalimo njegov odlazak, želimo mu sretan boravak u rodnom Dubrovniku, prem unapred znamo, da će blažena ona modra olovka zagonet mnogi lepi dan u krasnoj našoj Atini...

Položila ispit. Ovih je dana gospodjica Marija Gargašević učiteljica pri mješenoj gradjanskoj školi položila dobrim uspjehom na dubrovačkom preparandiju ispit za gradjanske škole iz treće skupine (matematično-tehnična strukovna skupina).

Vrlo nastavnici najpriyatnije čestitamo!

U Primošten i Rogoznicu, sutra na 2 i pô kreće izlet sa udobnim parobrodom „Nada“. Ovo je ljetos prvi izlet u nizu mnogih, što će svake nedjelje slijediti zauzimanjem gosp. K. Margetića. Imat će se dake zgodje sa malim troškom zabaviti se i obaci našu lijepu okolicu u primorju.

U ime reda. Ovo zadnje doba Šibenik je prilično napredovao u pogledu reda. To je dobro i povoljno, pa zasluguje da se istakne osobitim zadovoljstvom. I u pogledu čistoće kao i svega ostalog bilo bi mnogo bolje da je veći broj redarstvenog osoblja. Nedostatak pak u broju redara još se nije mogao ispraviti, jer je to usko vezano s drugim pitanjima, što ih odavna načini rješiti šibenička občina, ali nažalost nailazi na velike poteškoće.

Sami dake organi občinskog redarstva — kako rekosimo — maleni su brojem, te ne mogu svuda doprijeti i red sačuvati. Baš zato je dužnost svih redarstvenih osoblja da se istakne učinkovito i sredstvima opštine, a gdje vide potrebu neka upozore same redare zbog posredovanja.

U svakom mjestu ima nekih pobočnih tačaka, što su vrlo prometne, i gdje je redarstveno posredovanje mnogo više potrebito nego li u sredini grada. U sredini grada, naime, svaki zna više ili manje što se može, a što je uime reda zabranjeno. A na nekim tačkama predgradja velik je saobraćaj seljaka, koji slabo poznaju redarstvene propise. Negdje se kupe gradski praznovi, koji uopće neće da znaju za propise, a negdje se opet roči raskalašena dječurija, da čini štetu ili u najmanju ruku da se kvari lutajući kao brod bez kormila.

Na takozvanim tačkama služi najviše energije. Tu treba da su — što djeca kažu — najzločestiji pulicijoti. Kad će redarstveni propisi biti više poštivani i okolina će biti mirna. Na taj način moći će se potpuno ostvariti program redarstvenog povjereništva, i uvesti će se u Šibeniku našim dana željeni red.

Red je pak čitavome mjestu na korist, a samom redarstvu na diku.

Oskudica novaca. Poljodjelsko stanovništvo oskudije novčano svugdje pa i u našoj domovini, osobito ove godine za podočne krize kao nikad od glasovitog kraha godine 1873. Ova se oskudica osjeća za veći dio godine i novca je izobil teku u jeseni, nakon žetve, jamavte ili berbe duhača ali u većini slučajeva — na žalost — ni to ne traje dugo. Periodičan nastup

Šegvić je bio i poučan, pa u članku „Uzroci i posljedice“ piše, što se dogodilo Turskoj u Makedoniji, sutra se može dogoditi Rusiji u Poljskoj. Svršava: Hoće li ljudi shvatiti ovu pouku? Tko sa hrvatskog gledišta može tome zamjeriti? Daljnji su njegovi članci „Politika monarhije napram balkanskim državama“, onda „Što traži naša monarkija od Balkana“, pa „Počinje jedna načela“, a u svim tim člancima se pogoduje politici monarhije i plesira po načelu „Balkan balkanskim narodima“ za monarhijsko stanovište i zahtjev slobodne Albanije. Opet nalazimo jednako smjerajući članak „Arbanaško pitanje“, dakako od Šegvića, onda „Uskršnje bugarskog naroda“, u kom čitamo: Možemo reći, bez Bugarske ni Srbija ni Grčka nebi se dovinule onoga, česa su se dovinule. Svud se u njegovim recima opaža nastojanje, ako već ima što Balkancima priuštiti i priznati, onda to ide najviše ili samo Bugare, ali nikako Srbe, samo da se naš svijet za njima ne pomami a monarkija ne prestraši, kako je tu sve za srpsvo. Znali smo mi, s kim imamo posla, pa smo baš u tom škaljivom pitanju pazili, što se radi. U jednom članku je dapače Šegvić zauzeo tako monarhijsko stanovište, da joj je priuštio i Lovćen. Uopće naše stanovište je bilo prelokalno i preslužbeno pa nam zato nitko živ od stranke nije stavljao prigovore u smislu Pazman-Horvatovom. Naprotiv su

prigovarali našem antislavenskom i nebratstvu stanovištu. Još sad mi je pred očima kupon jednoga od roditelja furtimasta, kajšinskega župnika g. Hoka, koji šalje dužnih 9 K za list i piše, da ga više ne treba, pa u kratko navodi i razlog zato. Navodi Lovrenčićeve retke, kojim se zauzimao za samostalnu Albaniju i opis jednoga pokrajinskog koncerta, koji je opis samo tako došao u list, jer ga je uvrstio frakovac Vukelić, a on ga je opet uvrstio, jer je bila mala reklama za gdju. dra. Horvata, koja je na tom koncertu pjevala. I sad moraju Šegvić i Peršić biti oni jaganci, koji oduzimaju grječe drugih! Bilo je dosta drugih, koji su prigovarali i list ostavljali, radi toga našega preslužbenoga držanja, kakvo držanje nije zauzeo, koliko je meni poznato ni jedan slavenski neovisni list, ali nitko nije prigovarao, da smo premašili hrvatski, katolički i monarhički. Istom kad je dr. Horvat došao iz zatvora, onda se pročulo, da on svojim purgarijama, koji su dolazili k njemu polagano uštrcava, kako „Hrvatska“ nije zauzela dovoljno monarhijsko stanovište. Ja za sada i ovde puštam bez komentara stečaj ovih slučajeva, pa navadjam dalje, kako je Šegvić, bez obzira na zavladalu struju nastavio baš za čisto hrvatsko, za što su svjedoci dva članka „Medju dvije skrajnosti“. Ti članci ovako zaključuju: Starčevićevu nauku: Ni za Austriju ni proti Austriji, ni za Ugarsku ni proti Ugarskoj, najviše!

K Redlovoj aferi.

Beč, 31 svibnja. Kralj je zatražio de-taljno izvješće o Redlovoj aferi. Tako isto-priestolonasljednik.

K samoubojstvu Redla.

Beč, 31 svibnja. Poluzvanično se javlja, da je obrst Redl uslijed perverznosti zapao u silne dugove, te zbog toga zlorabio mjesto šef-a generalnog štaba pražkog zabora, prodavši tajne spise trećoj velelasti. Ovom komunikatu nadodaju novine sliedeće vlastite informacije: Bijaše Redl u službi Rusije preko dvije godine. Računa se da je zaslužio do dva miljuna kruna. Razumio je slavenske dialekte; za aneksione krize izradjiva je osobite radnje glede obrane granice; za vrieme balkanske krize, tvrdi se, da je Rusiji prodao veoma važnih dokumenata.

Predstoje uapšenja.

Beč, 31 svibnja. Radi afere Redlove, predstoje nekoliko uapšenja ljudi, koji su u aferu zapleteni.

Redl i Jandrić.

Beč, 31 svibnja. Saznaje se, da je Redl bio veliki prijatelj sa Jandrićem. Vojničke vlasti tražile su Jandrićeve komplice; vlasti su ovako napele stupice u koje je Redl pao. Bio je naime Redl obavešten, da je položen za nj novac kod jednog bečkog poštanskog uredu; svota novca bila je položena pod šifrom, koju je ruski agencij upotrebljavao sa još nepoznatim Jandrićevim komplikom. U subotu večer Redl je došao i pridigao novac. Državno ga je redarstvo uzastopce sledilo do hotela. Saznalo mu se odmah za ime. Bilo je javljeno ministru rata Krobatinu i Konradu na što je vojnička komisija ustanovila zločinstvo.

K aferi Redlovoj.

Prag, 31 svibnja. „Narodni listy“ javlja, da je Redl počinio još veće izdajstvo od onoga, koje se označuje pre-dajom austrijskih ratnih planova Rusiji.

Lukač odlazi.

Beč, 31 svibnja. „Zeitung“ javlja, da ministar Lukač dolazi u Beč gdje će predat odmah demisiju.

Balkanci i Turci.

London, 31 svibnja. Balkanci su potpisali preliminare mira.

Obustavljen bugarski promet.

Sofija, 31. Na bugarskim linijama obustavljen je promet za robu i prolaz cijvilnim osobama.

Venizelos pregovara....

Solun, 31 svibnja. Venizelos je počeo pregovaranje s bugarskim generalima glede sporazuma.

Valpalotsko imanje. -

Proces Lukač-Desy.

Beč, 31 svibnja. Vojnička kancelarija nadvojvode Ferdinanda zatražila je pismo izvešće o prodaji valpalotskog imanja, a kabinet kancelarija stenografske protokole procesa Lukač-Desy.

Srbija nezadovoljna.

Beograd, 31 svibnja. Izvještaj Spajakovićev ne zadovoljuje stanovište Srbije.

Zahtjevi Bugarske.

Sofija, 31 svibnja. Bugarska izjavljuje, da ona mora tražiti za se cijelu Makedoniju.

Kabinet Romanones demisionirao.

Madrid, 31 svibnja. Kabinet Romanones demisionirao je.

Izbor u Sarajevu.

Sarajevo, 31 svibnja. Protiv kandidata Preci izabran je protukandidat, štadlerovac Tadin.

Sukob bugarsko-grčki.

Carigrad, 31 svibnja. Bugarske baterije bombardirale su grčki ratni brod Spetsaj kod Elesteriasa.

Nada i mirno rješenje.

Sofija, 31 svibnja. Danas je sastavljeno

nak ovdje ministra Pašića sa bugarskim prestavnicima. Drži se, da će Pašić spasiti mir.

Bugarske čete idu sa Čataldže.

Carigrad, 31 svibnja. Bugari transferiraju svoje čete sa Čataldže na srpsku granicu. — Turska Bugarskoj obećaje pomoć u slučaju rata.

ŠIBENIK, 31 svibnja.

„Dan“ uviek bulzni.

Govori u zadnjem broju o nekakovim klevetama, kojim kao da je njegovo svjetlo lice izmrla „Hrvatska Rieč“, dok mi pišasmo samo istinu i ništa drugo. Ako ga istina boli, mi mu niesmo krivi. Nek uzmе vode i sapuna pa se pere, ako mu je moguće.

Ako bi tko imao da govori o klevetama, to smo mi, jer „Dan“ i ne zna drugo pisati nego denuncije i klevete. Na to ga je češće upozorila i „Hrvatska Kruna“, a on jednako goni svoju.

Zaludu. Što diktla navikla, to baka obikla.

Da ne spominjemo druge, napomenut ćemo mu jednu. „Dan“ je u neslanom nekom vici skorice ustvrdio, da je našem glavnom suradniku dr. Iso Kršnjači bio Mecena. To je „Dane“ kleveta, jer stoji, da naš suradnik dok je bio u Zagrebu nije nego cigli jedan put razgovarao sa Isom Kršnjačijem, i to slučajno, bez mecenatstva i ičega, što bi mu se moglo ma iz daleka prigovoriti. Svjedok sam dr. Kršnjači.

A k mo li mećena...

Ovo je „Dane“ istina, dok ona tvoja tvrdnja je neistina, dakle kleveta.

„Dan“ je iznio u zadnjem broju i pismo dra. Hrvoja, da tobože provjetri svoje poštenje upogled najnovljih dogodjaja u hrvatskoj stranci prava. Za nas je glavno, da je to pismo bilo pisano prije poznatih arnautskih čina dra. Horvata i družine, s kojima se naš svjetli „Dan“ svakako identificuje.

Pismo jedanput pisano i poslano nije u redu da se opozivlje; niti je u taktici, kad je auktor zamoljen na objelodanjenje, da se isto zanieće. U ostalom, da bi i dr. Hrvoj bio osvijedočen, e je „Dan“ bistar i svjetao kako se izvjeva sam hvaliti, to na stvari ništa ne mjenja. Djela kažu što je tako; a „Danova“ su djela očita svakom, pa u zadnje doba i mnogim dobrijanima... Djela „Dane“ i čini svjedoče proti tebi.

Serbez „Dane“ diči se, da je u društvu crkvenih dostojarstvenika. Mi mu ne zavidimo. Ali nas „Dan“ i ovde klevete.

Ne rad straha, jer nemamo se zbog čega strašiti, nego radi istine, kojoj služimo, razjasnit ćemo, kako mi shvaćamo to društvo crkvenih dostojarstvenika. Evo ovako:

U pitanjima vjerskim nači se u tom društvu, može „Dan“ opravdano da se diči i mi mu za to ne velimo ništa; ali diči se društvo crkvenih dostojarstvenika, kao nosioca novih, poznatih, nenarodnih struja u stranku prava, i nači se u tom pravcu s njima, to lje „Dane“ nije u redu... Nije u redu, jer to ne će duh stranke prava, neće duh Starčevića i Kvaternika!

Dakle, „Dane“, tko klevete?

Memorandum o sveučilištnom pitanju.

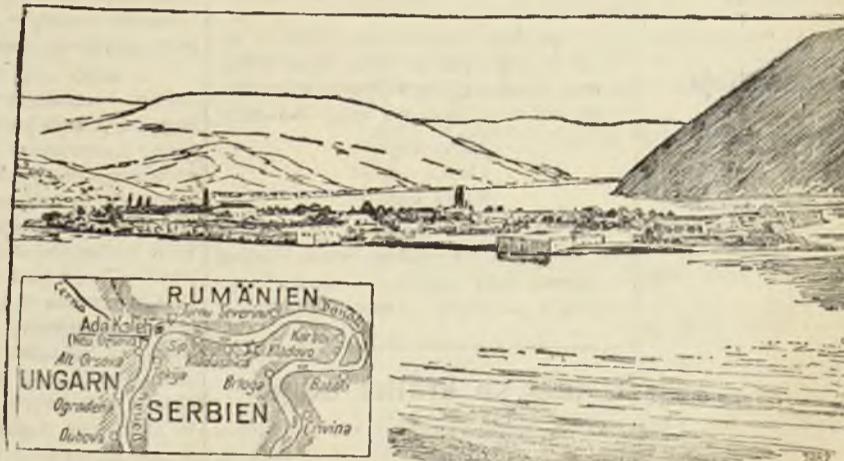
Sveučilištno pitanje za Jugoslavene u monarkiji odavna muči našu javnost i ne rješava se unatoč zahtievima i zastupnika i sveučilišnih gradjana i cijelog našeg naroda, koji i kad prosi na što pravo imade, ne da mu se nego se — taj vjerni, taj „lojalni“ narod odbija i šalje od Iruda do Pilata, da opet na koncu ne dobije ništa osim možda i to kadikada — prema dobi i prema zemanu — liepu koju medenu besedu.

Bože proti, i to je puno!

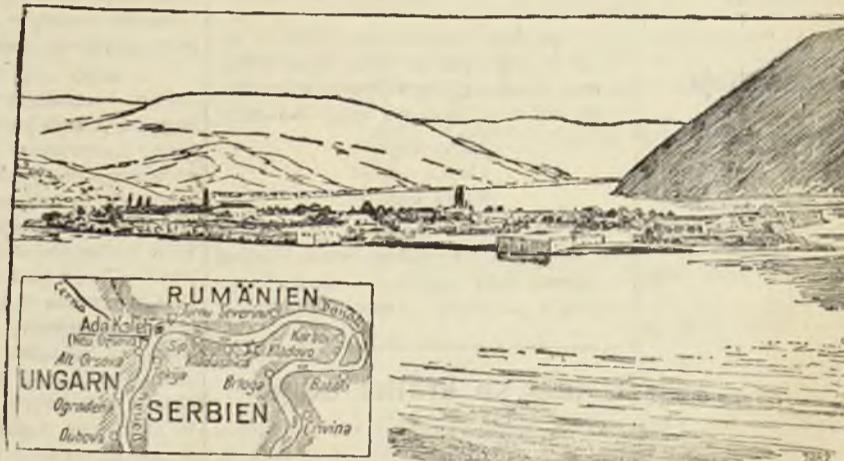
Pohvalno je ipak, da slavenski zastupnici u parlamentu bečkom (Pardon). Ne svi. Tresić je bio nedavno u tom iznimku (Op. sl.) odbijaju rješenje talijanskog sveučilišta u Trstu, dok se ne rješi reciprocitet zagrebačkog, jer je to jedno od životnih pitanja za Jugoslavene u monarkiji.

Prenosimo u cijelosti rezoluciju od-bora političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, koju je zastupnik Spinčić predao ovi dana svim slavenskim klubovima zastupničke kuće:

„Odbor političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, dočim priznaje talijanskom narodu kano i svakom drugom u

Aneksija zadnjeg turskog ostrva na Dunavu po Austro-Ugarskoj.

Zadnji do sad turski otok na Dunavu, Ada Kaleh, od sada je pripojen Austro-Ugarskoj. Premda turski guverner protestirao, naredio je veliki župan ugarske županije Brasso-Szerény da se na otok iskrca 150 žandara, čime je bio potvrđen faktični posjed. Ada Kaleh, čiji idilski položaj pozvao našu današnju sliku, ima povijest punu promjena.

Kad je iz ruskog-turskog rata Srbija

dobila samostalnost, bile su ispravljene zadnje turske pozicije na Dunavu. Na berlinskom je kongresu bilo odlučeno, da Turska ima predati utvrdu Ada Kaleh, ali nije rečeno, komu da je predala. Stoga Turci nijesu predali utvrde Srbima, nego austro-ugarskim četama. Civilna uprava otoka, čije je pučanstvo bilo isključivo turško i bilo prostro od poreza i vojničtva, ostala je do danas turska.

Brzojavi „Hrvatske Rieči“

Iz bečkog parlamanta.

Beč, 31 svibnja. Zastupnici u parlamentu čude se, zašto Redl nije bio na vrijeđi uapšen, budući se znala njegova zlodjela: zastupnici Breiter i drugovi upravljajući u Hohenburgu, tvrdeći, da se je Redl ubio na zapovied, e se po taj način poštedi tako zvana oficirska čast; interpelanti prosvjeđuju, da se dogodjaju najveće važnosti po bojnu sposobnost monarhije obavijaju koprenom i skrivaju. Navadajući interpelanti dalje, da je prvi državni odvjetnik dr. Viktor Pollak, pripadao komisiji, koja imadjaše za zadatak u sumarnom postupku dokazati zločin špijunaže i Redla svjetovati na samoubojstvo.

Govor Dra. Sesardića.

Beč 30 svibnja. U jučerašnjoj sjednici parlamenta konstatira Dr. Sesardić, kako niti jedna stranka nije zadovoljna s uspjesima vanjske politike; mjesto da se podraživače na rat pozovu na odgovornost više se na pogibelj pansionizma i kako monarhiji prijeti pogibao od balkanskih Srba, ali interesi monarhije nisu bili pogibelji nego interesi pangermanstva. Počinje balkanskih država zapriječe su u stranu Njenacu na istok; u interesu a Svetograča je i Albanija. Međutim, niko nikako zagrijava za pangermansku politiku monarhije.

Interesi države uvijek se identificiraju sa interesima Njemaca i Madžara, ali sa svim tim patriotizam Njemaca i Madžara nije bio uvijek postojan kao danas; dok Hrvati, koji su od vajkadij najočajniji narod monarhije, gledaju u ovoj državi kako je njihova domovina rastrgnuta na više

Jandrić osudjen.

Beč, 31 svibnja. „Allgemeine Zeitung“ javlja, da je Jandrić priznao zločinstvo i bio osudjen na 20 godina teške tamnica.

Delegati nakon potpisa preliminara mira.

London, 31 svibnja. Delegati su nakon potpisa preliminara mira ostavili palatu i zadovoljno se razgovarali. Pred palačom bili su fotografirani.

Umro najstariji srpski vladika.

Beograd, 31 svibnja. Umro je najstariji srpski vladika, imenom Sava Dečanski.

K balkanskom pitanju.

Berlin, 31 svibnja. Balkanski ugovor predviđa austrijsku sferu: Novipazar, Skoplje i Solun. Tek nakon Bertoldove izjave Austrija ne namjerava osvajati balkanskog zemljишta. Balkanci su zaključili zaposjeti dotičnu sferu.

K Redlovoj aferi.